

บทบาท และแผนการดำเนินงานของกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ พม. ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยประสานหลัก (Focal point) ของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) โดยดำเนินงานร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้องอีกประมาณ ๑๗ กระทรวง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงมหาดไทย

เป้าหมายในการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ มุ่งหวังให้เป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน (ASEAN Identity) เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันของความเป็นประชาคมอาเซียนร่วมกัน

ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว อาเซียนได้มีการจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) ซึ่งประกอบด้วย ความร่วมมือ ๖ ด้าน ได้แก่

๑. การพัฒนามนุษย์ (Human Development)
๒. การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection)
๓. สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights)
๔. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability)
๕. การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building ASEAN Identity)
๖. การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap)

โดย พม. มีหน้าที่สำคัญในการเสริมสร้างทักษะในการประกอบการสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ส่งเสริมเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมและความคุ้มครองกันจากผลกระทบด้านลบจากการรวมของอาเซียน และโลกาภิวัตน์ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน

บทบาท และหน้าที่ของ พม.

บทบาทของพม. ในการบรรลุเป้าประสงค์ของ “เสาหลัก”อาเซียน แบ่งเป็น ๓ ประการ ได้แก่

๑. บทบาทในฐานะหน่วยประสานหลักของเสาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน
๒. บทบาทในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินงานตามแผนงานการจัดตั้งประชาคม

สังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ในประเด็นความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง เช่น เยาวชน สตรี การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม เป็นต้น

๓. บทบาทในด้านการเตรียมพร้อมกลุ่มเป้าหมายของกระทรวงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในฐานะหน่วยประสานหลัก พม. จะต้องเป็นหน่วยสำคัญในการประสานงาน เสนอแนวทางและผลักดันการดำเนินงานในประเทศเพื่อให้การดำเนินงานด้านสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย สอดรับกับเป้าหมายของอาเซียน และความต้องการ รวมถึงความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศไทย โดยผ่านคณะกรรมการการขับเคลื่อนการ

เป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งมีรัฐมนตรีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธาน และปลัดกระทรวงที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ

การดำเนินงานที่สำคัญที่ผ่านมาของ พม.

๑. การดำเนินงานในฐานะหน่วยประสานหลัก

ในฐานะผู้ประสานงานหลักของเสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนในดำเนินการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ กระทรวง พม. ดำเนินการ ดังนี้

- จัดทำยุทธศาสตร์ด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๕๙ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีทิศทางและรูปแบบในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน
- ติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ผ่านรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยในปัจจุบัณนี้ กระทรวงพม. ได้จัดทำรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานของทุกกระทรวงภายใต้เสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนา แก้ไข และปรับปรุงการดำเนินงาน กลไกการทำงานและการประสานงานของทุกหน่วยงานภายใต้ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน
- ศึกษาผลกระทบทางสังคมอันเกิดจากการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมตลอดจนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ด้อยโอกาส
- ประสานและติดตามความคืบหน้าในการเตรียมความพร้อมการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีการประชุมและประสานการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การทำงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ๒) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม ๓) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม ๔) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ๕) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และ ๖) การลดช่องว่างการพัฒนา โดยผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนการเป็นประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งแต่งตั้งโดยท่านนายกรัฐมนตรี และคณะทำงาน
- เสริมสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนถึงความสำคัญของการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยการส่งเสริมให้มีตัวแทนอาเซียนภาคประชาชนเพื่อเสนอข้อเสนอนะความต้องการจากมุมมองภาคประชาชน และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

- นอกจากนี้ ในการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนครั้งที่ ๑๔ และระดับรัฐมนตรีครั้งที่ ๙ เมื่อมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ณ ประเทศบรูไนดารุสซาลาม ได้มีข้อตกลงเกี่ยวกับการประเมินผลครึ่งแผนของแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (Mid-Term Review of the Implementation of ASCC Blueprint) โดยการประเมินระดับประเทศได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาอาเซียน (ASEAN Development Fund) ซึ่งประเทศไทยมีกระทรวงพม. เป็นผู้รับผิดชอบ และอาจารย์การดี เลียวไพโรจน์ อาจารย์ประจำคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นที่ปรึกษา ทั้งนี้ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานในการเข้าสู่อาเซียนของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนของไทย

๒. การดำเนินงานตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

ด้านเยาวชน

- สท. ดำเนินโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นไปตามกรอบความร่วมมือระดับต่างๆ ของอาเซียน เช่น กรอบความร่วมมืออาเซียนบวกสาม (จีน เกาหลี ญี่ปุ่น) กรอบความร่วมมืออาเซียน บวกหก (จีน เกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์)
- การเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยจัดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ “เยาวชนไทยกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” ที่กรุงเทพฯ มีเยาวชนเข้าร่วมโครงการ ๑๐๐ คนจากทั่วประเทศ
- โครงการเรือเยาวชนเอเชียอาคเนย์
- โครงการมิตรภาพเยาวชนลุ่มแม่น้ำโขง
- โครงการพัฒนาเยาวชนภายใต้กรอบความร่วมมือ พันธกรณีระหว่างประเทศ โครงการ The ๑๕th ASEAN Youth Day Meeting and ASEAN Youth Awards (AYDM) และ ๗th TAYO ASEAN Awards
- จัดกิจกรรมฝึกอบรมอาสาสมัครให้แก่นักเรียนจาก สปป.ลาว เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการดำเนินงานพัฒนาเยาวชนและความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ
- ริเริ่มกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างทักษะผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ (Young Entrepreneurial) กับเยาวชนอาเซียน โดยเสนอผ่านสำนักเลขาธิการอาเซียน และสนับสนุนกองทุนเยาวชนอาเซียน เพื่อประเทศสมาชิกอาเซียนได้ใช้ประโยชน์จากกองทุนนี้ร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนระดับภูมิภาคอาเซียน
- จัดกิจกรรมฝึกอบรมอาสาสมัครให้แก่นักเรียนจาก สปป.ลาว เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการดำเนินงานพัฒนาเยาวชนและความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ
- ริเริ่มกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างทักษะผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ (Young Entrepreneurial) กับเยาวชนอาเซียน โดยเสนอผ่านสำนักเลขาธิการอาเซียน และสนับสนุนกองทุนเยาวชนอาเซียน เพื่อประเทศสมาชิกอาเซียนได้ใช้ประโยชน์จากกองทุนนี้ร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนระดับภูมิภาคอาเซียน

ด้านสตรี

- ไทยรับเป็นผู้ประสานงานตามเป้าหมาย Gender Sensitive Education ใน ๒ โครงการ (ดำเนินการปี ๒๕๕๘)
- การจัดประชุมระดับภูมิภาคกับเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการศึกษา เรื่องการสอดแทรกมิติหญิงชายในหลักสูตร โดยคำนึงถึงการขจัดอคติทางเพศและภาษาที่แสดงถึงอคติทางเพศ
- จัดพิมพ์หนังสือตัวอย่างที่ดีในเรื่องการสอดแทรกมิติหญิงชายในหลักสูตรร่วมกับอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์
- ร่วมประชุมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ASEAN Multi Sectoral Workshop on MDGs: Acceleration Strategies and Priorities Beyond ๒๐๑๕ วันที่ ๓๐-๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ที่เมียนมาร์ ซึ่งเป็นการประชุมเพื่อทบทวนความก้าวหน้าในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษและเพื่อประเมินหาแนวทางเพื่อเร่งการบรรลุเป้าหมาย ตลอดจนประเมินสถานการณ์หลังปี ๒๐๑๕
- ผลการประชุมที่ประชุมยังยืนยันหลักสากลของปฏิญญาแห่งสหัสวรรษเรื่องการพัฒนาคนที่มีคนเป็นศูนย์กลางและการพัฒนาคนอย่างยั่งยืน โดยทุกประเทศจะต้องบรรลุให้ได้ภายในปี ๒๕๕๘ ตามเป้าหมายหลักทั้ง ๘ ข้อ

ด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนา

- การผลักดันให้ผู้นำอาเซียนประกาศให้ปี ค.ศ. ๒๐๑๑-๒๐๒๐ เป็นทศวรรษอาเซียนด้านคนพิการ (กองอาเซียน และ พท.)
- การจัดทำกรอบและแนวทางในการดำเนินโครงการกิจกรรมภายใต้ทศวรรษอาเซียนด้านคนพิการ เพื่อบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์อาเซียนของสาขาสวัสดิการสังคมและการพัฒนา (พท.)
- จัดโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยรวมของคนพิการ (ศูนย์พัฒนาและฝึกอบรมคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก-APCD)
- โครงการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายด้านสวัสดิการสังคมในอาเซียน (กสค.)
- การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยคนพิการ ๑๘-๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เชียงใหม่ เน้นเรื่องการประกอบอาชีพของคนพิการและการจ้างงาน (พท.)
- การประชุมเจรจาระหว่างผู้แทนภาครัฐและหน่วยงานที่มีใช้ภาครัฐ ในประเด็นที่เกี่ยวกับคนพิการ ๒๔-๒๕ กันยายน ๒๕๕๖ ที่กรุงเทพฯ (พท.)
- การผลักดันให้เรื่องการคุ้มครองทางสังคมเป็นวาระแห่งอาเซียน ซึ่งในการประชุมต่อๆ มาที่กัมพูชา และเวียดนามหัวข้อนี้ได้รับเลือกเป็นหัวข้อหลักของการประชุมในทุกครั้ง และผลักดันให้มีปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับมาตรการการคุ้มครองทางสังคม (กองอาเซียน และ กสค.)
- ประเทศไทยได้ร่วมกับประเทศฟิลิปปินส์เสนอโครงการจัดตั้งภาคีความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงาน นักการศึกษาและสถาบันการศึกษาด้านสังคมสงเคราะห์ (ASWC)
- ทำหน้าที่ประธาน ASWC (ปี ๒๕๕๖-๒๕๕๘) รับผิดชอบดำเนินงานภาคีความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงาน นักการศึกษาและสถาบันการศึกษาด้านสังคมสงเคราะห์อาเซียน (เครือข่ายนักสังคมสงเคราะห์อาเซียน) (กสค.) ต่อจากฟิลิปปินส์ โดยมีการจัดประชุมภาคี ครั้งที่ ๓ ในระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๗ ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกต กรุงเทพฯ

- การสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายการให้บริการทางสังคมและองค์กรผู้ปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคม ผู้สอน และสถานศึกษาด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนาสวัสดิการสังคมสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน
- กิจกรรมประกอบด้วย การจัดประชุมเครือข่ายเป็นประจำทุกปี การอบรม การจัดทำฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญ และการประชุมผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมสงเคราะห์ การแลกเปลี่ยนบุคลากร การเผยแพร่ข้อมูล การส่งเสริมการเรียนรู้การสอนด้านสังคมสงเคราะห์ การพัฒนามาตรฐานการเรียน
- การสอนและการปฏิบัติงาน รวมทั้งการส่งเสริมการประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ในประเทศสมาชิกอาเซียน
- กิจกรรมภายใต้โครงการสร้างเครือข่ายอาเซียนบวกสาม (ไทยได้รับเงินจากรัฐบาลญี่ปุ่น)
- การประชุมสัมมนาระดับภูมิภาคในการพัฒนาเครือข่ายอาเซียนบวกสามสำหรับการเสริมสร้างศักยภาพให้กับคนพิการ (๒๕๕๘) (พท.)
- การประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยเรื่องการฟื้นฟูสมรรถภาพของชุมชนผ่านวิธีการแบบมีส่วนร่วมที่ครอบคลุม (๒๕๕๘) (พท.)
- การประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคเกี่ยวกับการช่วยเหลือตนเองของคนพิการเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนบนพื้นฐานแนวคิดในเรื่องสิทธิ (๒๕๕๘) (พท.)
- การประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อคนพิการ (๒๕๕๗) (พท.)
- การประชุมเชิงปฏิบัติการอาเซียนว่าด้วยเรื่องการจัดตั้งเครือข่ายของผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบการ ๘-๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ที่ภูเก็ต (พท.) และ ๖-๘ สิงหาคม ๒๕๕๗ ที่กรุงเทพฯ (พท.)
- การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ทำงานด้านเด็กอาเซียนว่าด้วยการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ๒๔-๒๗ กันยายน ๒๕๕๕ ที่กรุงเทพฯ (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก สท.) งบประมาณจากรัฐบาลสาธารณรัฐเกาหลีและรัฐบาลไทย)
- การประชุมเพื่อนำข้อเสนอแนะจากการประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ไปจัดทำแผนงานในการปฏิบัติสำหรับอาเซียน (๒๘-๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖) ที่กรุงเทพฯ (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก สท.)
- การเป็นเจ้าภาพจัดประชุมเวทีสำหรับเด็ก (ASEAN Children's Forum) ครั้งที่ ๓ ในกรุงเทพฯ (๑-๕ มิถุนายน ๒๕๕๗) และการจัดประกวดการผลิตรายการวิดีโอหัวข้ออาเซียนที่เป็นมิตรกับเด็กและเยาวชน โดยเยาวชนที่ชนะเลิศของแต่ละประเทศได้รับพระราชทานรางวัลจาก พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ ในงานมอบรางวัล ณ โรงแรมแชงกรีล่า กรุงเทพฯ (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก สท.)
- การเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการส่งเสริมความร่วมมือระดับภูมิภาคด้านการจัดสวัสดิการสังคมและการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้ด้อยโอกาส (๒๕-๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๗) (สำนักผู้ด้อยโอกาส สท.)

ด้านสิทธิสตรี

- ผลิตสื่อเพื่อใช้ในการรณรงค์การยุติความรุนแรงต่อสตรีในอาเซียน ในรูปของโปสเตอร์ แผ่นพับเกี่ยวกับปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีและการขจัดความรุนแรงต่อเด็ก ซึ่งผู้นำอาเซียนได้ให้การรับรองเมื่อปี ๒๕๕๖ จัดทำคลิปการ์ตูนเพื่อรณรงค์การยุติความรุนแรงในหัวข้อต่างๆ ทุกปี โดยในปี ๒๕๕๖ เน้นในเรื่องความรุนแรงในครอบครัว และปี ๒๕๕๗ จะเน้นในเรื่องผู้สูงอายุ โดยสื่อทั้งหมดรวมทั้งแนวปฏิบัติที่ดีของอาเซียนในเรื่องการยุติความรุนแรงอยู่บนเว็บไซต์ชื่อ www.aseanewaw.org

- การจัดประชุมหารือกับผู้แทนภาคประชาสังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก เป็นประจำทุกปี เกี่ยวกับแผนงานของคณะกรรมการสิทธิการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก (ACWC) และเอกสารต่างๆ ที่ ACWC ขอให้ผู้แทนแต่ละประเทศนำกลับไปหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

๓. การดำเนินงานเพื่อเตรียมความพร้อมกลุ่มเป้าหมายของ พม.

- จัดทำแผนปฏิบัติการประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน เพื่อเป็นแนวทางให้กับกรม และหน่วยงานของ พม. ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ในการดำเนินการเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ พม.
- มีการอบรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนการดำเนินงานด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ให้กับผู้บริหารและบุคลากรภายในกระทรวงฯ เครือข่ายผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มเป้าหมายของกระทรวง รวมถึงภาคประชาชนและประชาสังคม โดยการเผยแพร่ความรู้ในการเตรียมความพร้อมผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การประชุม การอบรม สัมมนา web conference แผ่นพับ รวมถึงการสร้างและบรรจุเรื่องดังกล่าวไว้ในหลักสูตรฝึกอบรมข้าราชการและบุคลากรของกระทรวงฯ โดยสถาบันพระประชาบดีทุกหลักสูตร
- เตรียมความพร้อมทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ ทักษะทางด้านภาษาเพื่อการเจรจาต่อรอง และทักษะทางด้านภาษาเข้าร่วมประชุมในระดับนานาชาติ แก่ผู้บริหารและบุคลากรในกระทรวงฯ
- ดำเนินการเสริมสร้างความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคประชาสังคม รวมถึงกลุ่มเป้าหมายที่กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ รับผิดชอบทราบถึงความสำคัญของการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในการจัดตั้งประชาคมอาเซียน เพื่อให้ประชาชนจะได้เตรียมความพร้อม โดยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญของประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ สื่อมวลชน การจัดการอบรม สัมมนา และโครงการสร้างความตระหนักรับรู้อาเซียนและความรู้สึกถึงการเป็นประชาคมของภาคประชาชน สี่ภาค ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เชียงราย อุบลราชธานีและกรุงเทพมหานคร
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม โดยการส่งเสริมให้มีตัวแทนอาเซียนภาคประชาชนเพื่อเสนอข้อเสนอนี้ความต้องการจากมุมมองภาคประชาชนต่อผู้นำอาเซียนในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน

- **โครงการพัฒนาบุคลากร** เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประเทศเพื่อนบ้าน ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ผลกระทบที่เกิดจากข้อตกลงทางเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคลากรที่ปฏิบัติงานอาเซียนในทุกจังหวัด มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถเผยแพร่ความรู้ที่สำคัญๆ แก่ประชาชนในท้องถิ่นของตน ตลอดจน สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และรายงานส่วนกลางเพื่อหามาตรการแก้ไข หรือรองรับปัญหาเหล่านั้น นอกจากนี้ ยังมีการอบรมให้กับอาสาสมัครของกระทรวง และสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นเครือข่ายที่สำคัญในการดำเนินงานของกระทรวง (*บุคลากรที่ทำงานด้านอาเซียน จัดเมื่อวันที่ ๔-๘ สิงหาคม ๒๕๕๗ ณ ภูลักธารีสอร์ท นครนายก /อาสาสมัครของกระทรวง จัดเมื่อวันที่ ๗-๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ณ โรงแรมทีเคเพลช แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ / สภาเด็กและเยาวชน จัดเมื่อวันที่ ๑๘-๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ณ โรงแรมมารวย การ์เด้น กรุงเทพฯ*)
- **โครงการบูรณาการข้อมูลด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน** โดยจัดทำระบบฐานข้อมูล และเว็บไซต์ที่จะรวบรวมข้อมูลด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน เช่น ปฏิญญา ข้อตกลงระหว่างประเทศ รายงานความก้าวหน้าของไทย และของอาเซียน ผลกระทบทางสังคม ยุทธศาสตร์และแผนงานต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การทำงานของเจ้าหน้าที่ รวมถึงเป็นช่องทางในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนให้แก่บุคคลทั่วไป

ความท้าทายหรืออุปสรรคของการดำเนินงานของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

- ❖ **หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนมีหลายหน่วยงาน** ทำให้การบูรณาการแผนงานและยุทธศาสตร์จากหน่วยงานต่างๆ ทำได้ไม่ถนัดนัก ส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการดำเนินงานข้ามหน่วยงานทั้งในระดับประเทศและภูมิภาค โดยปัจจุบัน แผนงานหลักที่แต่ละหน่วยงานใช้ร่วมกันคือ แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) ซึ่งมีมาตรการจำนวนมาก บางส่วนยังขาดความชัดเจน ก่อให้เกิดความสับสนและซ้ำซ้อนในการดำเนินกิจกรรมและการจัดสรรงบประมาณ ดังนั้น จึงต้องมีการวางกลไกการทำงานข้ามหน่วยงานที่เหมาะสมขึ้น โดยอาจแยกตามประเด็นปัญหา
- ❖ **กลไกการจัดสรรงบประมาณและการสนับสนุนทางการเงินยังซ้ำซ้อน และไม่ตอบสนองต่อการดำเนินงานที่แท้จริง** การจัดทำงบประมาณประจำปีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีความสอดคล้องเชื่อมโยงและแปลงมาจากเป้าหมายของ ASCC Blueprint หน่วยงานต่างๆที่มีขอบเขตความรับผิดชอบใกล้เคียงกัน ควรต้องมีการหารือแผนการดำเนินการเพื่อลดความซ้ำซ้อนของการทำงานและลดความสิ้นเปลืองในการใช้งบประมาณ นอกจากนี้ สำหรับกิจกรรมในระดับภูมิภาคควรมีการหารือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในประเทศสมาชิกอื่นๆ และมีการวางแผนการดำเนินการโครงการต่างๆ ร่วมกันเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด

- ❖ ความสามารถของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการดำเนินงานในระดับนานาชาติยังมีจำกัด ทั้งนี้ ปัญหาเรื่องทรัพยากรมนุษย์ของกระทรวง และของประเทศไทย มีปัญหาทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานด้านอาเซียนประสบความสำเร็จ ต้องเร่งพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ภาครัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาษาต่างประเทศและความสามารถในการดำเนินงานระหว่างประเทศ โดยมีการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะอย่างสม่ำเสมอ และมีการประเมินผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง และควรเพิ่มคุณสมบัติในการรับเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐของคนรุ่นใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสื่อสารระหว่างประเทศ ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการเจรจาต่อรอง

แผนงานการดำเนินงานด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมของ พม. และประเทศไทย

แผนงานระยะสั้น

- ๑) การดำเนินงานเพื่อเตรียมเพื่อพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ปัญหาในท้องถิ่น และมีส่วนช่วยในการเชื่อมต่อการดำเนินงานของส่วนกลาง ไปสู่ประชาชน รวมถึงสามารถตอบข้อซักถาม และเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนได้
- ๒) การดำเนินงานเพื่อพัฒนาทักษะการประกอบการ และเพิ่มโอกาสทางอาชีพให้แก่ กลุ่มเป้าหมายของกระทรวง เช่น เด็ก เยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส
- ๓) จัดตั้งคณะอนุกรรมการ ตามมติคณะกรรมการขับเคลื่อนการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เพื่อดำเนินงานใน ๒ ประเด็น ได้แก่ คณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการในประเด็นเร่งด่วนที่ไทยต้องดำเนินการเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และ คณะอนุกรรมการบูรณาการข้อมูลเพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน
- ๔) ทหารเรือแนวทาง/ทิศทางการดำเนินงานด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนของไทย หลังพ.ศ. ๒๕๕๘ กับคณะกรรมการชุดใหม่ ซึ่งคณะกรรมการศูนย์อำนวยการเตรียมความพร้อมประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้มีคำสั่งที่ ๒/๒๕๕๗ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการศูนย์อำนวยการเตรียมความพร้อมประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗ โดยมีรองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติและหัวหน้าฝ่ายสังคมจิตวิทยา คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทำหน้าที่ประธานอนุกรรมการ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ และรองปลัดกระทรวงกลาโหม ทำหน้าที่รองประธานอนุกรรมการ และผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม และผู้แทนกรมอาเซียน ทำหน้าที่อนุกรรมการและเลขานุการ องค์กรประกอบคณะอนุกรรมการฯ รวมทั้งสิ้น จำนวน ๓๒ คน คณะอนุกรรมการชุดใหม่นี้จะได้ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการทำงานของเสาสังคมและวัฒนธรรมต่อไป
- ๕) จัดแปล และผลิตเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนงานดำเนินงาน กรอบการทำงาน ปฏิญญา รายงานการประชุมที่สำคัญ รวมถึงวิเคราะห์ เปรียบเทียบการปฏิบัติที่ดี (Good/Best Practices) จากประเทศต่างๆ ในอาเซียน

แผนการดำเนินงานระยะกลาง

- ๑) การดำเนินงานเพื่อรื้อปรับสังคมผู้สูงอายุ เช่น การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ การสร้างทัศนคติให้สังคม และตัวผู้สูงอายุเห็นความสำคัญ และศักยภาพของผู้สูงอายุที่มีต่อสังคม การส่งเสริมการออม
- ๒) การเตรียมมาตรการด้านสวัสดิการสังคม ให้แก่ เด็กที่ย้ายมาบิดามารดา คนไร้สัญชาติ และกลุ่มเปราะบางอื่นๆ
- ๓) การพัฒนาความร่วมมือประเทศเพื่อนบ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้วยการเพิ่มสมรรถภาพในการเยียวยาและฟื้นฟูเหยื่อของการค้ามนุษย์
- ๔) ส่งเสริมการนำปัญญาด้านสิทธิมนุษยชนไปสู่การปฏิบัติกับภาคส่วนต่างๆ
- ๕) ส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน และส่งเสริมความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

แผนการดำเนินงานระยะยาว

- ๑) ปรับโครงการกลไกการทำงาน และกลไกการประสานงานข้ามเสา เพื่อให้การดำเนินงานของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ๒) ส่งเสริมการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ โดยการจัดทำแผนการดำเนินงานด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนของประเทศไทย (Thailand ASCC Blueprint) เพื่อลดความซ้ำซ้อนของงาน และเพื่อให้การจัดสรรงบประมาณ และกำลังคนด้านอาเซียนเหมาะสมกับภารกิจมากขึ้น